

2

Landschapsanalyse

Luchtfoto van de gemeente Drechterland (bron: Google Earth)

2.1 Ontstaansgeschiedenis

De ontstaansgeschiedenis van de gemeente Drechterland is verbonden aan de geschiedenis van de regio West-Friesland. Om deze reden wordt in deze paragraaf eerst de ontstaansgeschiedenis omschreven van West-Friesland en vervolgens geleidelijk verder gespecificeerd naar de ontstaansgeschiedenis van de gemeente Drechterland.

2.1.1 Pleistoceen en Holoceen

Het Pleistoceen, ongeveer 2.5 miljoen jaar tot 12.000 jaar geleden, was de laatste grote koude periode voor Nederland. De oceanen waren koude woestijnen en het water was bevroren in een pakket dat zich uitstreckte van Scandinavië tot aan Noord-Amerika. Door de druk van het ijs in Scandinavië, lag dit deel van Europa een stuk lager en lag Nederland een stuk hoger. Dit is vergelijkbaar met een soort evenwichtsbalk.

Ongeveer 12.000 jaar geleden brak het Holoceen aan, een periode waar wij nu nog in leven. De grote ijspakketten begonnen met smelten, Nederland begon te dalen en de zeespiegel steeg. Door de werking van de zee werden ondertussen strandwallen gecreëerd op de huidige kuststrook. Achter deze strandwallen ontstond een zoete lagune waar zich hoogveen in kon vormen. Door de strandwallen was de invloed van de Noordzee op het veengebied een stuk minder, al kon er geregeld een doorbraak van de Noordzee zijn.

2.1.2 Zeekleilandschap

Het plangebied maakt onderdeel uit van het kleipolderlandschap, dat kenmerkend is voor dit deel van Noord-Holland. Het kleipolderlandschap is een landschapstype dat ontstaan is als gevolg van een lange strijd tussen de zee en de mens. De oorsprong van dit landschap ligt ongeveer 3000 jaar voor Christus, toen de zee West-Friesland bereikte via het Zeegat van Bergen.

Rond 2200 voor Christus was er nog slechts één grote west-oost geul aanwezig die zich ter hoogte van Aartswoud splitste in een noordelijke tak via Abbekerk in de richting van Opperdoes en een zuidelijke tak via Hoogwoud, Wognum en Hoorn in de richting van Wijdenes en Andijk. Toen het Zeegat van Bergen rond 1500 voor Christus sloot, werden de geulsystemen geleidelijk minder actief.

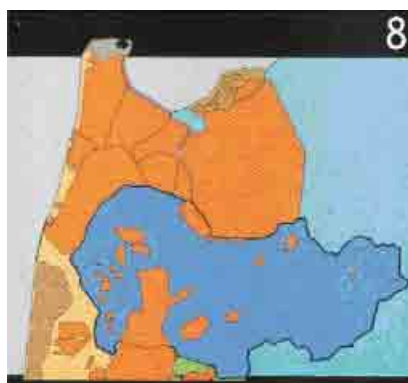
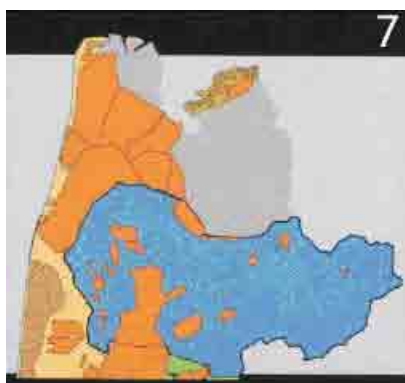
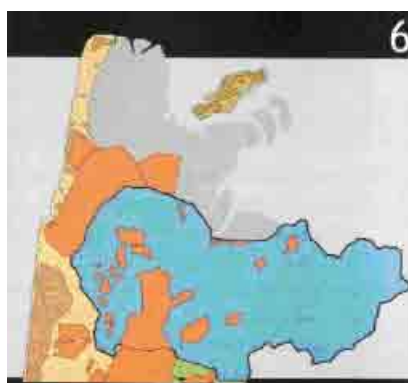
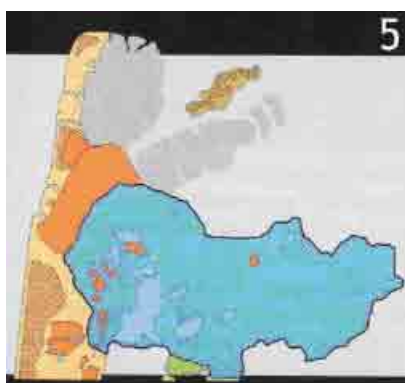
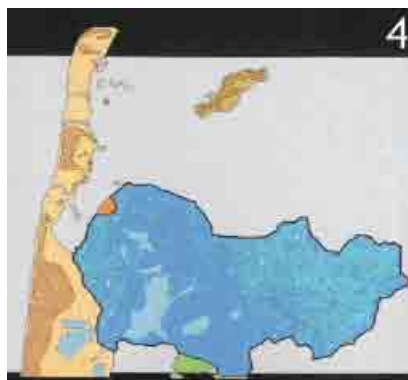
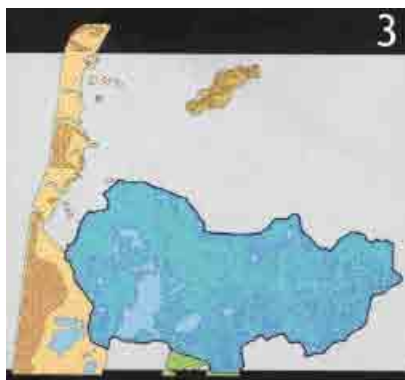
In het gebied was tot 1000 na Christus sprake van vorming van strandwallen en Oude Duinen (Oude Duinen ontstonden doordat zand werd opgestoven bij strandwallen die boven het gemiddelde vloedpeil

uitkwamen). Vanwege de vorming van strandwallen en Oude Duinen kreeg de kust een meer gesloten karakter waardoor de afvoer van water naar open zee verslechterde. Aanvankelijk reikte de kustlijn slechts tot bij Camperduin. Callantsoog, Huisduinen (Den Helder) en Wieringen (een keileemopduiking afgezet in de ijstijd) waren nog afzonderlijke eilanden.

De vorming van de Kop van Noord-Holland, zoals wij deze nu kennen, begon feitelijk met het sluiten van de kustlijn (1). Achter de duinenrij lag een zandig binnenduigebied. In de luwte van de gesloten kustlijn slibden kleiplaten op. Deze kleiplaten werden door geulen doorsneden. Nog lange tijd brak de zee door de duinenrij en deed de invloed van de zee zich in het achterliggend gebied gelden (2). Naarmate de platen hoger opslibden werden ze meer geschikt voor bewoning. Op de platen werd landbouw bedreven. De achter de strandwallen gelegen lagere gebieden, werden door de sluiting van de kustlijn steeds natter. In gebieden waar geen geulen actief waren, ontstond veen. Uiteindelijk vielen alle geulen droog en verdwenen deze rond 800 voor Christus onder het veen.

Het veen groeide door en werd langzaam hoger. Ongeveer duizend jaar geleden kwam het veen dusdanig ver boven de zeespiegel uit, dat bewoning weer mogelijk werd. Vanaf dat moment startte men ook met het ontginnen van het veen. Het veen werd vanaf hooggelegen delen, zoals strandwallen, ontgonnen. Om de veengebieden geschikt te maken voor landbouw en bewoning moesten deze gebieden worden ontwaterd. Vanaf de in het gebied voorkomende veenstroompjes werden reeksen parallel aan elkaar lopende sloten gegraven. Langs de achterzijden van de ontginningseenheden werden kaden en waterlopen aangelegd die toestroming van overtollig water uit de omgeving moesten verhinderen. De ontginning en ontwatering van het veen leidden tot inklinking en verrotting van het veen, waardoor het maaiveld daalde en de grondwaterstand ten opzichte van het maaiveld hoger kwam te liggen (de voormalige krekken laten zich nu herkennen als relatief hoog gelegen stroomruggen en de voormalige wadvlakten vormen nu de laag gelegen en overwegend open kommen). Men probeerde in eerste instantie door het dieper uitgraven van de sloten de grondwaterstand verder te verlagen, maar dit leidde wederom tot een daling van het maaiveld. Toen men het water niet langer voldoende kon afvoeren, verplaatste men veelal het akkerland in het verlengde van het bestaande gebied. De eerdere akker werd in dat geval veelal gebruikt als weiland. Op deze wijze werd in de loop der tijd steeds een stukje nieuw land in het verlengde van het al gebruikte land ontgonnen, waardoor langwerpige stroken ontstonden.

2.1.3 Westfriese Omringdijk

Vanwege de toenemende wateroverlast (ondanks het feit dat al vanaf de 10e eeuw dijken en kaden werden aangelegd), werden in de 12e en 13e eeuw de lintdorpen verplaatst naar wat toen de hoogste delen van het landschap waren. De oude bewoningslinten werden verlaten. In de dertiende eeuw gaat men de afzonderlijke bedijkte gebieden met elkaar verbinden en zo ontstaat omstreeks 1300 de Westfriese Omringdijk (3). In en grenzend aan West-Friesland liggen nog steeds grotere en kleinere meren. Grenzend aan de Westfriese Omringdijk werd Burghorn als eerste droogmakerij drooggemaakt (4). Benoorden West-Friesland ontstond achter de duinenrij een luw milieu waarin de opslibbing versneld plaats vond. Ook deze platen werden ingepolderd. Hiermee ontstond de polder Het Zijpe. Tevens werden de kleinere meren binnen West-Friesland en de grotere meren nabij West-Friesland, zoals Polder Zijpe en Callantsoog drooggemaakt (5). In de 17e eeuw (6) worden ook de grotere meren drooggemaakt en zet het proces van het inpolderen van kwelders voort. In die periode wordt de Heerhugowaard drooggelegd (1630) en ontstaat de Wieringerwaard (1612).

In de 19e eeuw (7) ontstaan achter de stuifdijk die Callantsoog met Huisduinen verbindt, de polders Het Koegras, Anna Paulowna en de Wieringerwaard. Ook het eiland Wieringen wordt door een aandijking vergroot. In de 20e eeuw (8) ontstaan, na aanleg van de Afsluitdijk, de grote Zuiderzeewerken. Als eerste wordt het Wieringermeer drooggelegd.

Vrijwel al het veen dat West-Friesland bedekte, is nu door ontginning dan wel erosie verdwenen, waardoor uiteindelijk het kleipolderlandschap is ontstaan. De langgerekte structuur van de strokenverkaveling, die kenmerkend is voor deze ontginningen, is op veel plaatsen nog herkenbaar.

2.1.4 Gemeente Drechterland

Rond 1850 is in de gemeente Drechterland sprake van een gaaf kleipolderlandschap. De opstreckende verkaveling met zeer fijnmazige, smalle en diepe, kavels is onaangetast. In polder het Grootslag en Polder de Drieban is de verkaveling noord-zuid gericht. In Polder Schellinkhout is de verkaveling oost-west gericht.

De bewoning van het gebied vindt alleen plaats in lineaire nederzettingen, die zijn ontstaan langs de in het gebied gelegen stroomruggen en kaden. Schellinkhout en Wijdenes zijn op noord-zuid lopende hoger gelegen gronden ontstaan. De overige dorpen, waaronder Hoogkarspel en Westwoud zijn oost-west gesitueerd.

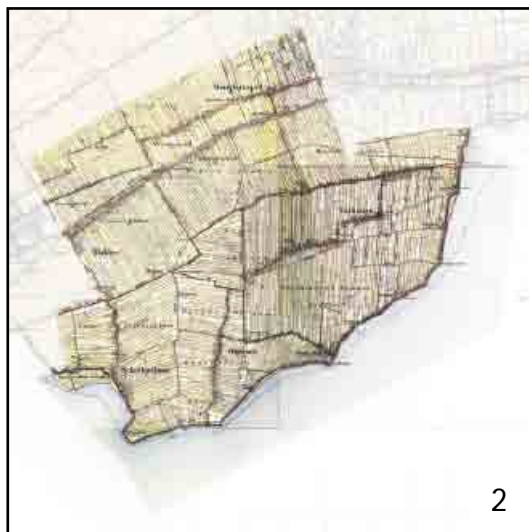

1

Topgrafische kaart 1855-1858

(Bron: Grote historische atlas Noord-Holland 1849-1859)

2

Topgrafische kaart 1895-1907

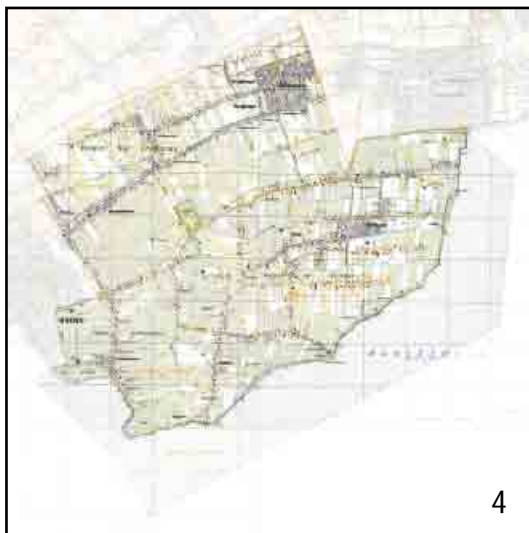
(Bron: Historische Atlas Noord-Holland)

3

Topgrafische kaart 1961-1962

(Bron: 1955-1965 Atlas van topografische kaarten Nederland)

4

Topgrafische kaart 2004

(Bron: ANWB Topografische Atlas)

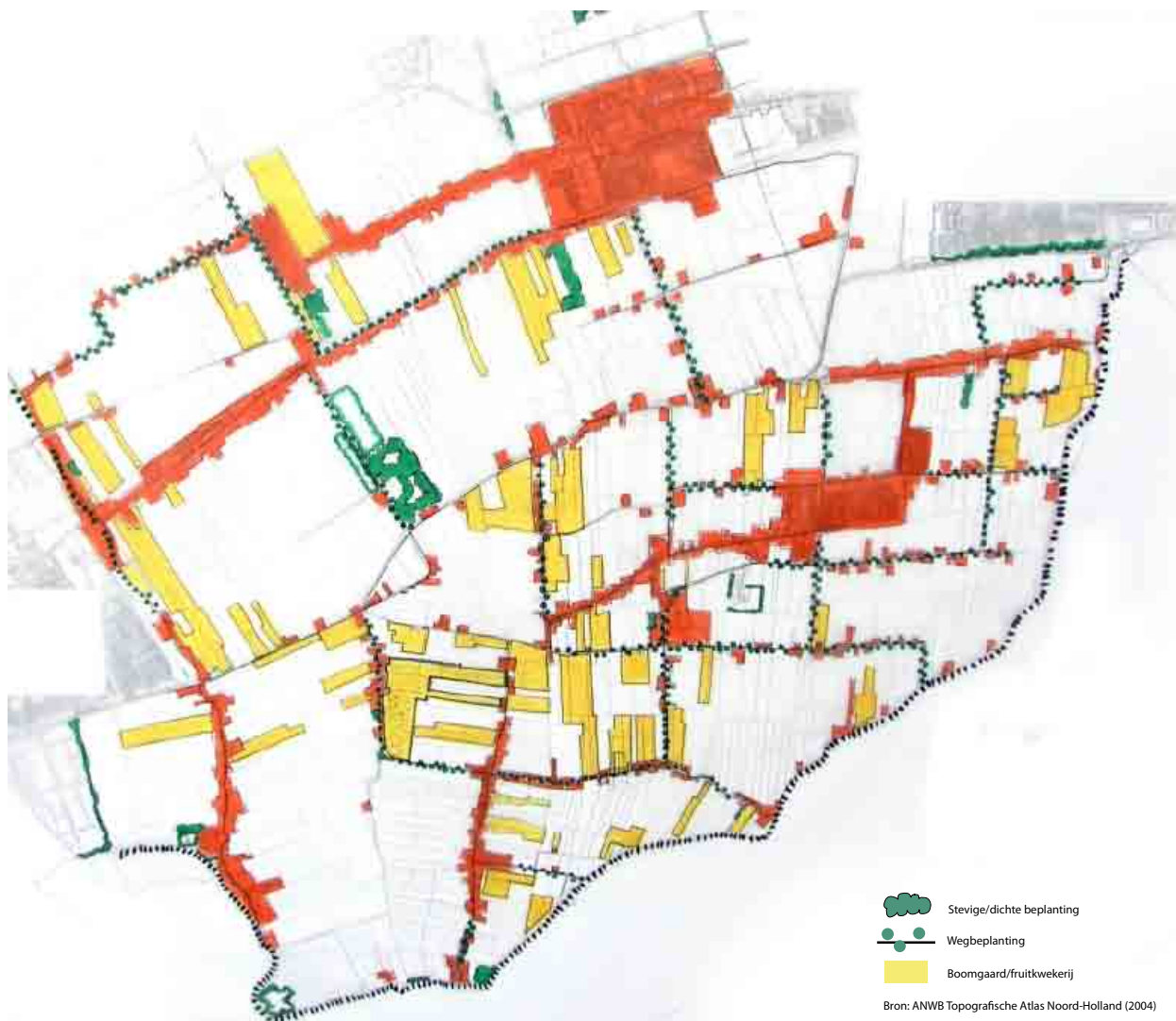
In de tweede helft van de 19^e eeuw heeft er in het landschap van de gemeente Drechterland een belangrijke verandering plaatsgevonden (zie 1). Het gaat hierbij om de aanleg van de spoorlijn van Hoorn naar Enkhuizen. Verder hebben de veranderingen alleen op detailniveau plaatsgevonden. Het gaat hierbij om de toevoeging van enkele woningen, het verplaatsen van boomgaarden en het samenvoegen of opdelen van percelen.

Na 1950 beginnen er grotere veranderingen plaats te vinden in het landschap. Op de hierbij horende kaart 3 (1961-1962) is dit goed zichtbaar. In Venhuizen en (vooral) Hoogkarspel ontstaan de eerste planmatige woonuitbreidingen haaks op de linten. In deze periode is ook de toename van de invloed van het verkeer in het landschap zichtbaar. Bij Blokdijk is bijvoorbeeld een duidelijke opwaardering van de route tussen Hoorn en Enkhuizen zichtbaar. Op perceelsniveau worden op diverse plaatsen de oorspronkelijke smalle, diepe kavels samengevoegd tot grotere kavels. In de Houterpolder en Polder de Drieban is dit goed zichtbaar.

In de gemeente Drechterland zijn de dorpen sterk gegroeid. Hoogkarspel, Westwoud en Venhuizen springen hierbij het meest in het oog. De aanleg van de N302 (Drechterlandseweg en Westfrisiaweg) en de ruilverkavelingswegen zijn duidelijk herkenbare veranderingen in de infrastructuur.

In Polder het Grootslag en Polder de Drieban hebben vooral ruilverkavelingen plaatsgevonden. In deze polders zijn kavels samengevoegd en nieuwe wegen aangelegd. Ten tijde van de ruilverkaveling veranderde de vaarpolder in een rijpolder. De nieuwe wegen zijn tevens nieuwe bebouwingslinten geworden.

Openheid landschap

2.2 Ordeningsprincipes

2.2.1 Open en besloten landschappen

Het landschap van de gemeente Drechterland kent in grote mate open gebieden. De openheid wordt slechts doorbroken door de bebouwingslinten, wegbeplantingen en de fruitteelt. Het noorden en zuidwesten van de gemeente is, op de dorpen na, een open gebied. Vanuit de linten kan dit op onbebouwde plekken worden ervaren. Er is echter een aantal stroken van het landschap in gebruik voor de fruitteelt. Deze gebieden zijn in geel aangegeven op de kaart. Deze boomgaarden zijn te herkennen aan de groene rand van populieren die om de boomgaard heen ligt.

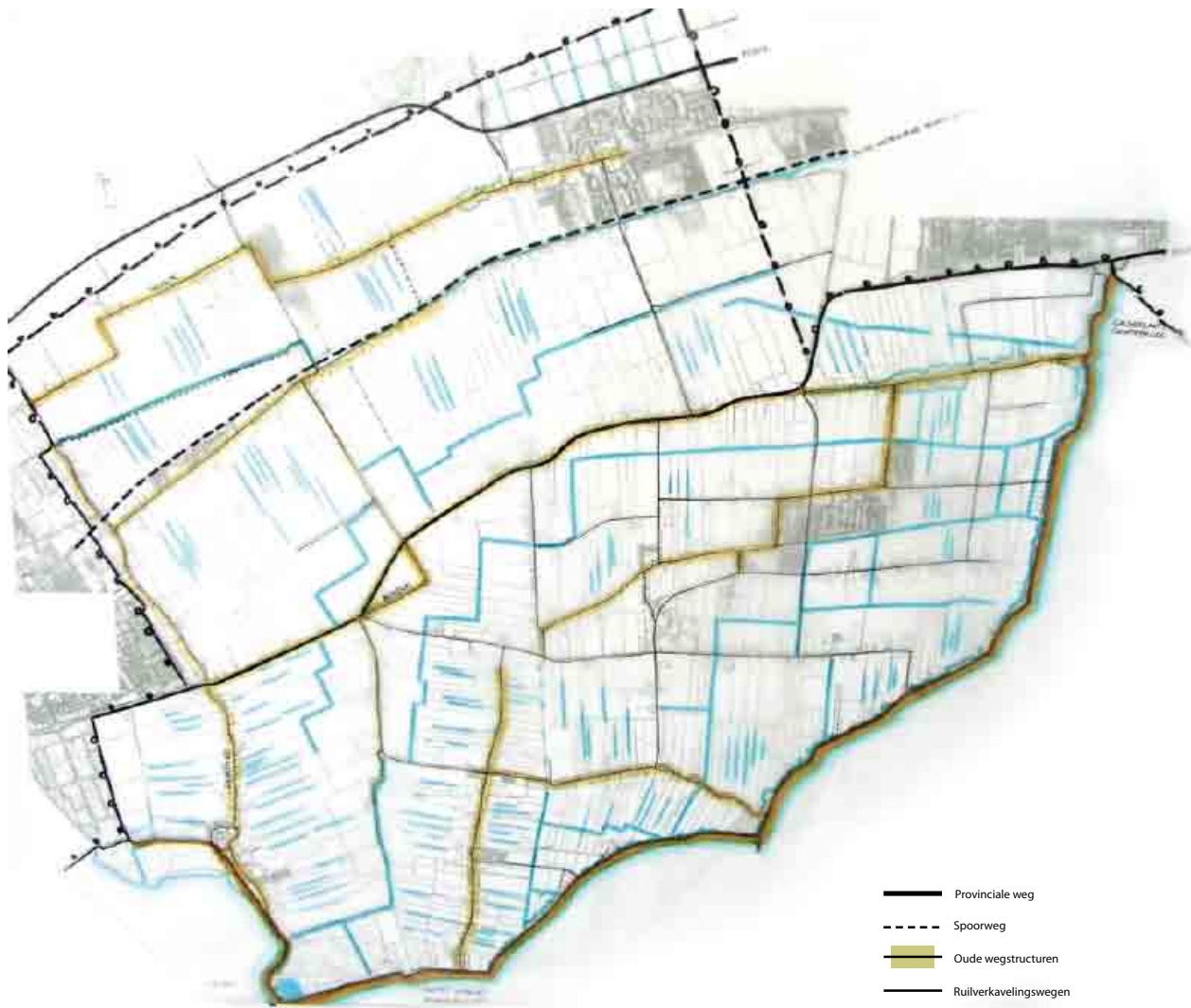
In het zuidoostelijk deel van de gemeente heeft een ruilverkaveling plaatsgevonden. Hier zijn de wegen voorzien van wegbeplanting, soms zelfs in drie rijen dik. Wegbeplantingen en grootschalige bebouwing langs de ruilverkavelingswegen zijn de reden dat dit gebied minder open is.

2.2.2 Bebouwing als patroon

De bebouwing tussen de grote dorpen is geconcentreerd in linten. De linten zijn overwegend in oost-west richting gesitueerd met daarop loodrecht de verkavelingsrichting. Alleen in het zuidwesten is een omkering aanwezig en ontstond de lintbebouwing in noord-zuidrichting. Er zijn twee typen linten: oude linten en de linten in de omgeving van Venhuizen en de Gouw. De oude linten vertonen een sterke samenhang met de verkavelingsstructuur. Dat wil zeggen dat achter het woonhuis, lange opstreckende bedrijfsgebouwen staan. Deze houden de breedte van de kavel aan als maximale maat.

De linten in de omgeving van Venhuizen en de Gouw zijn grotendeels ontstaan aan de ruilverkavelingswegen. De bebouwing is hier grootschalig. Aan de brede wegen staat de bebouwing vrij ver teruggedrooid. Aan het lint staat een groot huis op een ruim perceel, gevolgd door bedrijfsgebouwen die vaak breder zijn dan de kavel waar het huis op staat. In samenhang daarmee is soms sprake van een nokrichting dwars op de verkavelingsstructuur.

Dijken en infrastructuur

2.2.3 Water en dijken

De Westfriese Omringdijk is een belangrijk element in West-Friesland. In de gemeente Drechterland is deze dijk de grens tussen land en het Markermeer. Langs deze dijk liggen boerderijen, kleine dorpjes of buurtschappen, voornamelijk aan het uiteinde van de bebouwingslinten.

De dijk is zeer markant en zowel cultuurhistorisch als landschappelijk van grote waarde. Dit is de reden geweest waarom deze dijk is aangewezen als provinciaal monument. Kenmerkend zijn het kronkelige verloop, het steile grastalud, het water aan de dijkvoet in de vorm van een sloot met op sommige plaatsen kleine watertjes (kleiputten). Het feit dat een zone aan de dijkvoet overwegend open is ondersteunt de ervaarbaarheid van de dijken.

Naast de Westfriese dijk hebben ook meer landinwaarts dijken gefunctioneerd zoals de Oudijk en de Wijzend die achtereenvolgens als Oosterwijzend, Westerwijzend, Binnenwijzend en Wijzenddijkje bekend staat. Deze dijk die van Stedebroec tot Hoorn loopt, markeert nog steeds de overgang van het ene naar het andere waterpeil.

Het waternetwerk bestaat voornamelijk uit een aantal vaarten die haaks op de verkaveling lopen waardoor de kavelsloten goed kunnen ontwateren. In het verleden heeft het water als ontsluiting ook een belangrijke rol gespeeld met een vaarverbinding tussen Hoorn en Enkhuizen, parallel aan het lint Oosterblokker-Westerwijzend.

2.2.4 Wegen en spoor

De linten zijn dominante elementen in het landschap, niet alleen qua bebouwing en verkavelingspatroon, maar ook omdat zij geënt zijn op de oorspronkelijke wegenstructuur.

De N506 (Hoorn-Enkhuizen) loopt gedeeltelijk over een oude dijk. Ter plekke van het buurtschap De Hout wordt gewerkt met een parallelweg voor de bewoners. De N302 (Drechterlandseweg en Westfrisiaweg) ligt gedeeltelijk buiten de gemeentegrens en volgt een tracé dat vrij ligt ten opzichte van de dorpslinten. In het kader van de opwaardering van deze weg is de gekozen variant zo gesitueerd dat deze in de toekomst ten westen en zuiden van Hoogkarspel loopt.

Langs het lint Oosterblokker-Westerwijzend loopt ook de spoorlijn richting Enkhuizen. Deze spoorlijn loopt parallel aan het lint of op een kleine afstand daarvan.

Bebouwingsstructuur

- Cultuurhistorische linten
- Uitbreidingen
- Nieuwe linten
- Bedrijventerrein
- Camping/recreatie/sport

2.3 Bebouwing

2.3.1 Cultuurhistorische linten

De cultuurhistorische linten worden gekenmerkt door een licht kronkelig verloop en een beperkte wegbreedte met de voorgevels van bebouwing vaak dicht op de weg. Van oorsprong ontbreken trottoirs. In de huidige situatie zijn zij om veiligheidsredenen soms wel aanwezig. Langs de cultuurhistorische linten staan woonhuizen en (voormalige) boerderijen in de vorm van karakteristieke stolpen. Soms staat achter de woning/stolp bedrijfsbebouwing. De huizen hebben in het algemeen één bouwlaag met kap en een enkele keer twee bouwlagen. Sommige woningen hebben een groene kraag van beplanting aan de achterkant en/of een grote solitaire boom aan de voorkant. De bedrijfsgebouwen zijn in het algemeen niet breder dan de kavel van het huis. De cultuurhistorische linten zijn op afstand mede herkenbaar aan de kerken.

In de nieuwe linten in de omgeving van Venhuizen en de Gouw liggen de woningen verder van de weg, vaak daarvan gescheiden door een rij bomen. De woningen zijn nieuwer qua ontwerpstijl en hebben meer ruimte om het huis heen. De bedrijfsgebouwen achter de huizen zijn vaak breed. Hierdoor ontstaat het beeld van het huis met grote tuin, met daarachter een grote wand van het bedrijfsgebouw.

2.3.2 Stolpen

De stolpboerderij is een typisch Noord-Hollands verschijnsel. Een stolpboerderij is een vierkante piramide boerderij waar behalve het woonhuis ook de stallen, werktuigen en opslagruimte in zitten. De hooiberging zit centraal in de boerderij en aan de kant van de weg zit vaak het woonhuis. Na de Tweede Wereld Oorlog is het aantal stolpen verminderd, mede door de ruilverkavelingsprojecten. Ook zijn veel stolpen door brand verwoest. Door schaalvergroting was de stolpboerderij qua afmetingen niet meer geschikt voor de bedrijfsvoering. Ook zorgde het dalende grondwaterpeil er in sommige gevallen voor dat de houten paalfundering van de boerderijen begon te rotten. De nu nog aanwezige stolpboerderijen zijn voornamelijk woonhuizen of kleine boerderijen (hobbyboeren). Zij komen met name voor in de cultuurhistorische linten.

2.3.3 Kerken en bakens

Verscheidene dorpen en buurtschappen hebben een kerk die in het midden van het lint staat. De enkele kleine uitbreidingen bij deze linten zijn gedaan rondom de kerken zoals in Hem. Omdat het een vrij open landschap is, zijn de kerken goed zichtbaar en vormen deze kerken bakens waaraan de linten herkenbaar zijn.

Andere bijzondere bakens zijn:

- De Stofmolen (Wijdenes)
- De Grote molen (Schellinkhout)
- De Krijgsman (Oosterblokker)
- Vuurtoren (dijk bij Oosterleek)
- Watertoren (Hoogkarspel)
- Schoorsteenpijp (voormalige melkfabriek, Hem)

Binnen de omgeving is de watertoren een karakteristiek gebouw. De watertoren is 49 meter hoog en gebouwd in 1930.

2.3.4 Bedrijfsbebouwing

De bedrijfsbebouwing in het landelijke gebied varieert van loodsen en stallen bij verschillende typen agrarische bedrijven tot bedrijfsbebouwing op de bedrijfsterreinen bij Oosterblokker, Hoogkarspel en Venhuizen.

Bij de agrarische bedrijven zijn veelal loodsen aanwezig gedekt met een flauwe kap. In de nieuwe linten binnen het agrarisch concentratiegebied staan relatief veel kassen.

De Westfriese Omringdijk en het Markermeer

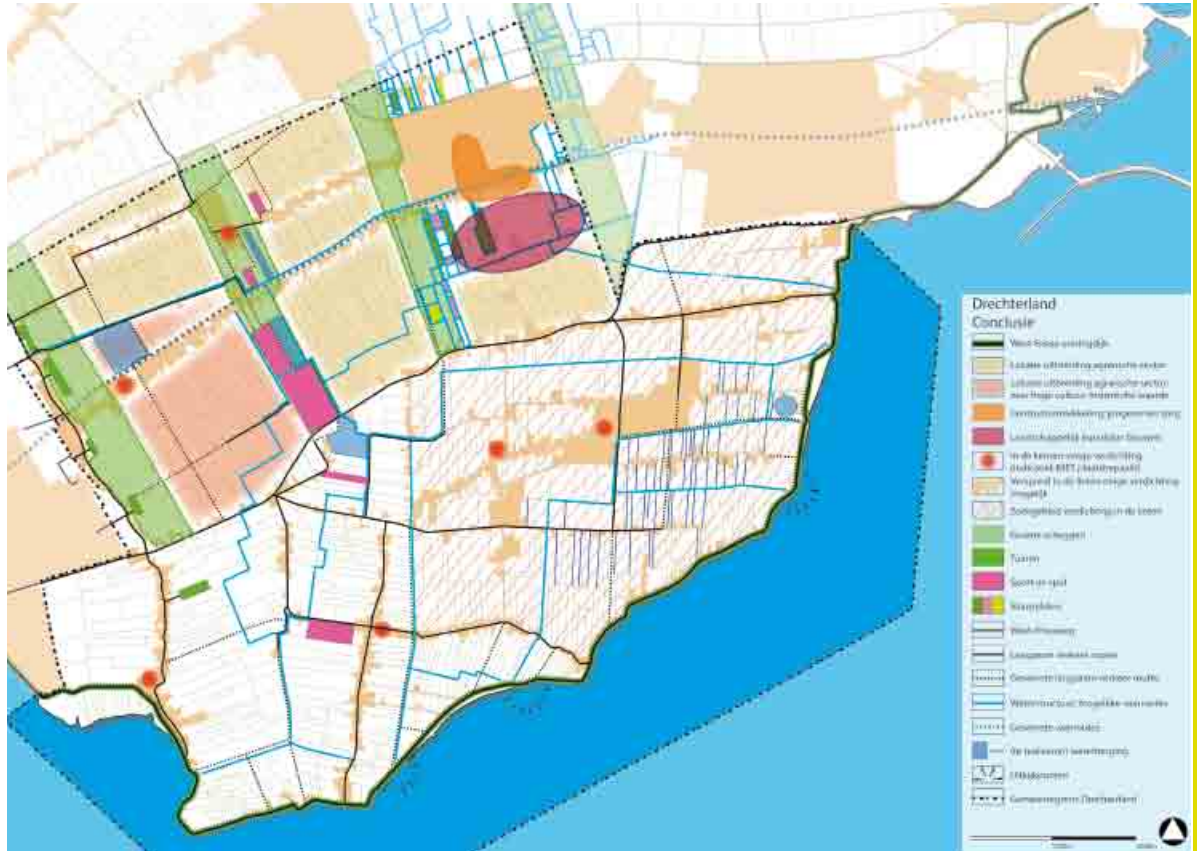
2.4 Inpassing in het landschap

Drechterland is deel van West-Friesland. De meest markante getuigenis daarvan is de Westfriese Omringdijk. Daarnaast maakt de gemeente ook deel uit van West-Friesland door de hoofdkenmerken van het landschap, bijvoorbeeld occupatie in de bebouwingslinten, een verkavelingspatroon daar loodrecht op en een relatief open buitengebied met veeteelt en fruitteelt als belangrijkste dragers. Aan de westgrens van de gemeente vormen de noord-zuid georiënteerde linten een overgang. Zolang deze linten hun structuur behouden vormen zij een goede overgang naar de stad. Aan de noordgrens ligt de Westfriisiaweg. In het geval de westvariant wordt gerealiseerd, is het van belang de continuïteit in het landschap zoveel mogelijk te behouden. In deze visie wordt er rekening mee gehouden dat wellicht voor deze variant wordt gekozen.

Aan de oostgrens van het plangebied zal de Westfriisiaweg ook een belangrijke rol gaan spelen. De begrenzing valt hier samen met de overgang van buitengebied naar Hoogkarspel. Doelstelling is hier om ondanks de komst van deze weg, geleidelijke overgangen te maken tussen stad en landschap.

Kaart van West-Friesland met de Westfriese Omringdijk (bron: www.oudstedebroec.nl)

Toekomstvisie Drechterland

2.5 Verwachte ontwikkelingen

Een belangrijke ontwikkeling voor Drechterland is de reconstructie van de Westfriisaweg. Deze weg volgt volgens de gekozen variant in eerste instantie het tracé van de N302, maar duikt ter hoogte van de afslag met de N240 naar het zuiden om vervolgens boven De Hout weer af te buigen richting Enkhuizen en aan te sluiten op de N506. De ruimte die ontstaat tussen de Westfriisaweg en Hoogkarspel is aangewezen tot uitbreidingsgebied voor Hoogkarspel met als thema landschappelijk (geïntegreerd) wonen.

Vanuit verschillende beleidslagen is al geruime tijd sprake van het voornemen om tussen de steden Hoorn en Enkhuizen een aantal noord-zuid gerichte scheggen te realiseren. Dit zijn gebieden die zich volgens de toekomstvisie ruimtelijk en functioneel kunnen onderscheiden van overige landelijke gebieden. Delen van de scheggen zijn al in ontwikkeling zoals de scheg bij Westwoud. De scheggen bij Hoorn en ten westen en oosten van Hoogkarspel moeten nog invulling krijgen. Kern van de scheggen is een recreatieve verbinding voor langzaam verkeer die in noordzuidrichting ligt. Een verbinding die in het zuidelijke gedeelte van de gemeente een vervolg krijgt en naar de Westfriese Omringdijk leidt.

Een derde belangrijke ontwikkeling is de verwachte ontwikkeling van waterbergingsgebieden. Er is al een concreet plan voor een waterbergingsgebied in het noordwesten van de gemeente. Tevens bestaat er een plan voor een waterbergingsgebied ten zuiden van de golfbaan. Ook in de omgeving van de Burgemeester J. Zijpweg wordt gedacht aan een waterbergingsgebied.

In de provinciale Structuurvisie 2040 is het gebied aangewezen als zoekgebied voor grootschalige windenergie. De provincie is overtuigd dat in Noord-Holland Noord voldoende ruimte is om windturbines op verantwoorde wijze als een nieuw element op te nemen in het landschap. In deze structuurvisie wordt ingegaan op welke wijze de gemeente deze windturbines wil inpassen in het landschap.

Daarnaast omvat de toekomstvisie concrete plannen voor de aanleg van langzaam verkeersroutes. Ook zijn er ideeën voor de aanleg van vaarroutes. Van deze ideeën is de opwaardering van de vaarroute tussen Hoorn en Enkhuizen het meest haalbaar. De overige vaarroutes zijn door de grote peilverschillen moeilijk te realiseren. Het recreatieschap verricht een studie naar de mogelijkheden.

In de agrarische sector zijn de volgende ontwikkelingen te verwachten:

- Uitbreiding van agrarische bedrijven (schaalvergroting);
- Nevenfuncties bij agrarische bedrijven;
- Omvorming van agrarische bedrijven;
- Ruimte voor ruimte regeling waarbij vooral mogelijkheden worden gezien in de (nieuwe) linten.

3

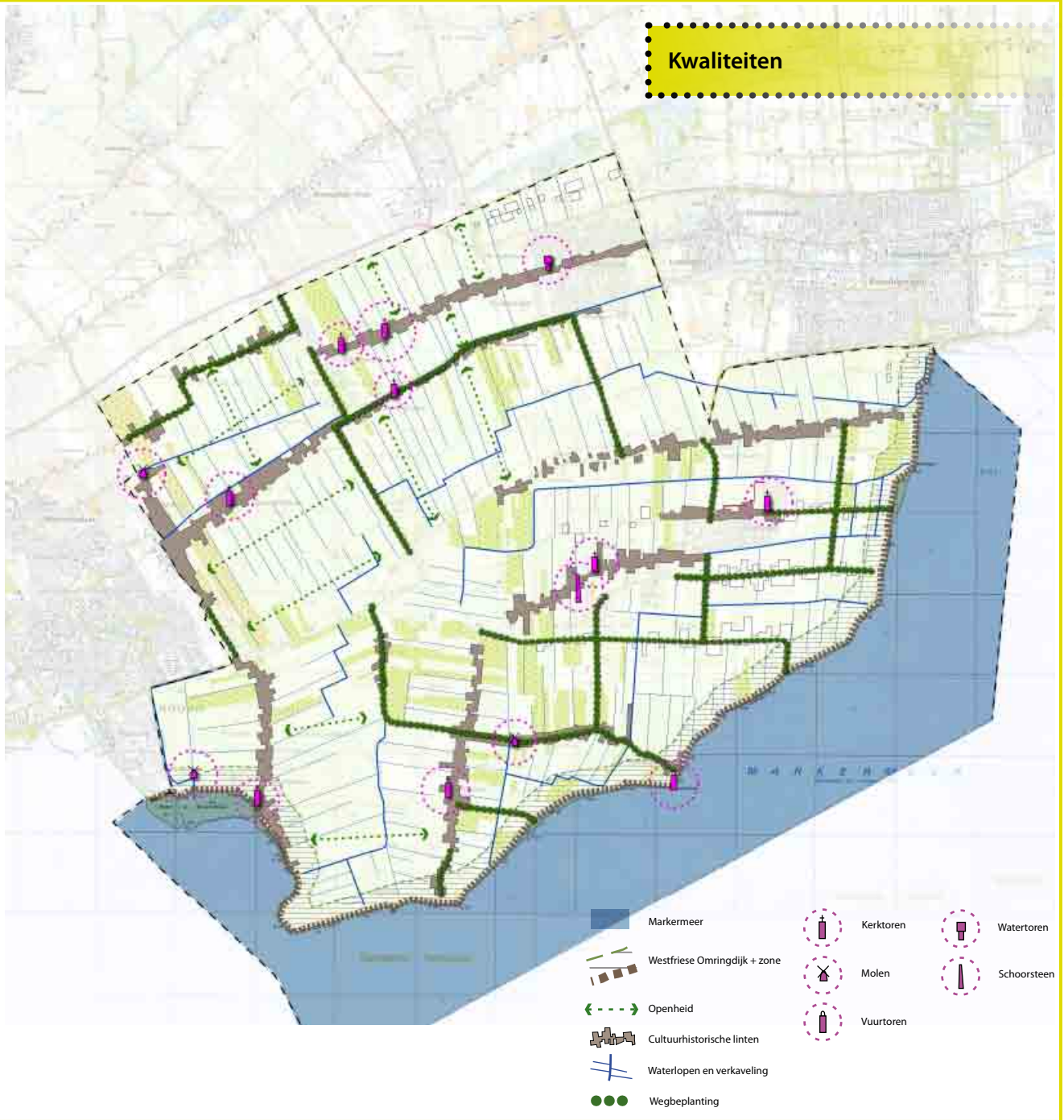

Kwaliteiten en knelpunten

Kwaliteiten

3.1 Kwaliteiten

Het landschap van de gemeente Drechterland heeft zowel kwaliteiten als een aantal knelpunten. Deze kwaliteiten en knelpunten zijn onderscheiden naar structuurniveau (van betekenis voor de ervaring van het totale landschap) of op detailniveau (van betekenis voor de ervaring op plaatselijk niveau/het niveau van een erf).

3.1.1 Kwaliteiten op structuurniveau

Er is een aantal belangrijke kwaliteiten te noemen voor het buitengebied. Allereerst is dit de ligging aan het grote open water van het Markermeer. Daarnaast hoort daar de markante Westfriese Omringdijk bij, die tegelijkertijd de samenhang van het gebied benadrukt met West Friesland. Voor de herkenbaarheid van de Westfriese Omringdijk is het van belang dat een zone rond deze dijk gevrijwaard blijft van verdere verdichting. Hierdoor blijft de dijk met daarachter het grote Markermeer een sterk element in het landschap.

Een andere belangrijke kwaliteit is de openheid tussen de cultuurhistorische bebouwingslinten in het noorden en zuidwesten van de gemeente (1). Vanuit de cultuurhistorische linten kan men op de kleine open plekken die aanwezig zijn het open landschap ervaren.

De waardevolle cultuurhistorische linten in dit gedeelte van de gemeente zijn eveneens karakteristiek (2). De kenmerken zijn:

- een licht kronkelend verloop
- een beperkte verhardingsbreedte
- de bebouwing in wisselende rooilijn
- bebouwing op korte afstand van de weg, bestaande uit woonbebouwing in overwegend een bouwlaag met kap met zo af toe een stolp
- zo af en toe kerken of molens

De laatstgenoemde hogere elementen vormen bakens in het landschap. De kerken, molens en de watertoren van Hoogkarspel zijn sterke opgaande elementen die van ver zichtbaar zijn en de plaats van de verschillende kernen duiden.

De openheid tussen de linten (1)

Waardevolle solitaire bomen in cultuurhistorische linten (4)

Cultuurhistorische linten (2)

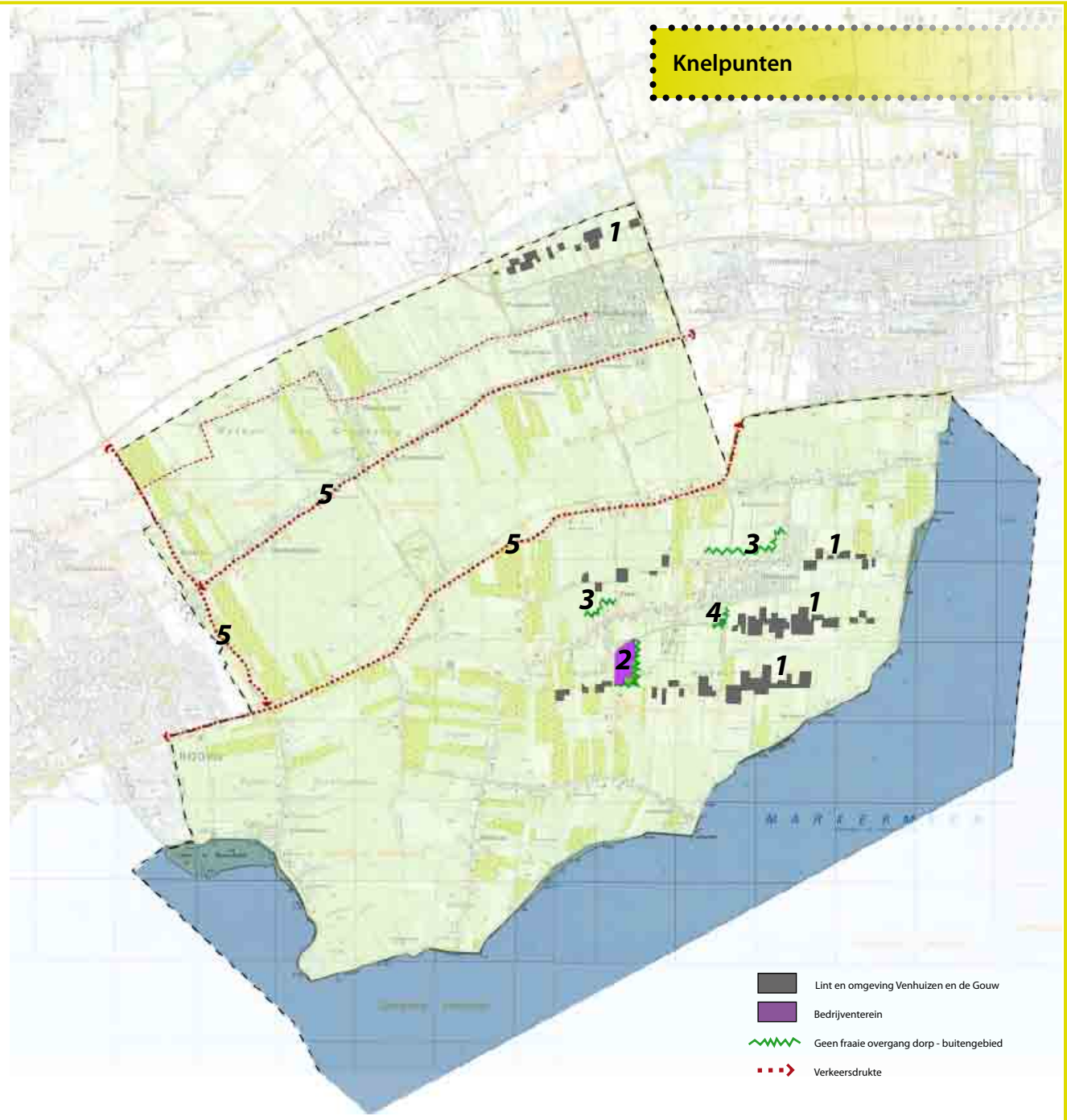
Brede vaarten (3)

In samenhang met het occupatiepatroon is ook het verkavelingspatroon en daarmee samenhangend het patroon van sloten en vaarten karakteristiek. De verkaveling heeft een smalle opstrek, loodrecht op de bebouwingslinten. Op de koppen van de sloten liggen grotere vaarten (3) die de afwatering van het totale gebied verzorgen.

In het zuidoosten van de gemeente is ten gevolge van de ruilverkaveling meer veranderd. Juist in dit deel is echter veel wegbeplanting aangebracht. De inmiddels aardig volgroeide beplanting is mede dragend geworden voor de structuur van dit deel van de gemeente.

3.1.2 Kwaliteiten op detailniveau

Meer op detailniveau bevatten de cultuurhistorische linten waardevolle bebouwing en beplanting. Binnen de linten zijn de stolpen, kerken en molens karakteristiek. Veel van deze elementen hebben de status van monument en zijn behalve in hun bouwvorm ook in hun detaillering behoudenswaardig. In de cultuurhistorische linten is veelal geen wegbeplanting aanwezig. Toch komt er wel beplanting voor. Dit is beplanting op eigen erven. In voortuinen bij bijzondere bebouwing zijn vaak bomen geplant. Inmiddels zijn deze bomen van grote ouderdom (4). Het zijn als het ware groene monumenten in het straatbeeld geworden. Het gaat bijvoorbeeld om rode beuken of paardekastanjes die meestal een aanduiding waren van een bepaalde status van de bewoners van een pand of van een bijzonder functie van het gebouw.

3.2 Knelpunten

3.2.1 Knelpunten op structuurniveau

Er is een viertal knelpunten te onderscheiden op structuurniveau. Een belangrijk knelpunt is de inrichting van de linten in de omgeving van Venhuizen en de Gouw (1). Deze zijn ten opzichte van het overige buitengebied vrij groot van schaal. In deze linten is de gerichtheid van het bebouwingspatroon niet duidelijk. Ze zijn niet in samenhang met de verkaveling en er is geen balans tussen groen en rood. De linten in de omgeving van Venhuizen en de Gouw hebben grote huizen, ver van de weg, met daarachter grote bedrijfsgebouwen die zich veelal uitstrekken over de breedte in plaats van over de diepte van de kavels (1). De huizen en bedrijven liggen veelal 'kaal' in het landschap. Doordat de schuren van de bedrijven relatief groot zijn, zijn deze linten nadrukkelijk aanwezig in het landschap. Een tweede opvallend element is het bedrijventerrein bij Hem (2). Het bedrijventerrein is ontstaan te midden van verschillende linten. De grote gebouwen liggen 'kaal' in het landschap en hebben hiermee geen relatie.

De aanwezigheid van grote landschapverstorende elementen vormt een probleem. Aan de noordrand van Venhuizen en Hem zijn dit bijvoorbeeld de grote bedrijfsgebouwen die 'kaal' in het landschap liggen (3).

De grootschaligheid van deze bedrijfsgebouwen en het ontbreken van beplanting vormen hier een probleem. Ook de overgang van de woonbebouwing aan de zuidoostzijde is vrij hard (blokvormige bebouwing en stenen kade) (4).

Tenslotte wordt de leefbaarheid en sfeer op bepaalde wegen en linten sterk bepaald door de verkeersdruk (5). Dit is aan de orde bij Westwoud en Oosterblokker en op de N506. Deze weg loopt door wat kleine buurtschappen zoals De Hout en is een drukke 80 km/u weg. Ook de linten aan de rand van Hoorn en bij Oosterblokker zijn erg druk.

Lintbebouwing omgeving Venhuizen (1)

Buitenopslag (2)

Inrichting openbare ruimte (3)

Bedrijfsloodsen dwars op de kavelrichting (4)

3.2.2 Knelpunten op detailniveau

- inpassing van bedrijfsgebouwen (ontbreken van beplanting, buitenopslag (2));
- schaal en gerichtheid van de loodsen;
- kleur- en materiaalgebruik;
- plaatselijk inrichting openbare ruimte wegen.

Waar de nieuwe linten in de omgeving Venhuizen en de Gouw op het niveau van de gemeente als geheel zijn benoemd vanwege hun grote schaal en opvallende verschijning in het landschap kan meer in detail op het gebrek aan inpassing van woningen en bedrijfsgebouwen worden gewezen.

De typologie van woningen onttrekt zich aan de kenmerkende woning met zadeldak in de richting van de opstrek die de cultuurhistorische linten karakteriseert. De bedrijfsloodsen zijn vaak fors en liggen qua oriëntatie en nokrichting niet in lijn met het verkavelingspatroon. Erfbeplanting in de zin van boomvormende soorten bij het woonhuis of randbeplanting rond bedrijfsbebouwing ontbreekt vrijwel geheel. Daarbij is de kleur en materiaalkeuze van woning en bedrijfsbebouwing niet altijd passend in het buitengebied. Voorbeelden daarvan zijn lichte kleurstellingen of spiegelende dakbedekking. Ook opslag op voorterreinen van bedrijven komt voor (2).

Tenslotte is ook de inrichting van de openbare ruimte in de cultuurhistorische linten een aandachtspunt. Plaatselijk heeft deze een te verkeerskundig karakter (obstakels in de weg, rood geleverd asfalt etc. (3)). De cultuurhistorische linten zouden meer in hun karakter worden ondersteund door een zo eenvoudig mogelijke inrichting en materiaalkeuze, maar rekening houdend met de verkeersveiligheid.